

**TASVIRIY SAN'AT DARSLARINI TASHKIL ETISHDA INTERFAOL
USULLARDAN SAMARALI FOYDALANISH**

Boymirzayeva Shahnoza Isroiljon qizi

Annotatsiya:

Ushbu ilmiy maqolada tasviriy san'at darslarini tashkil etishda interfaol usullarning ahamiyati va samaradorligi o'rganiladi. Interfaol ta'lim texnikasi o'quvchilarni o'quv jarayoniga faol jalb etish, badiiy tushunchalar va uslublarni chuqurroq tushunishga yordam berishi tufayli ta'lim muassasalarida o'z o'rnini topdi. Ushbu maqolada turli interfaol usullar va ularni tasviriy san'at ta'limida o'quvchilarning o'quv natijalari va ijodkorligini oshirish uchun qo'llanilishi muhokama qilinadi.

Kalit so'zlar: Tasviriy san'at, an'anaviy o'qitish, tajriba, tanqidiy fikrlash, loyihalar, o'yinlar va raqamli vositalar, raqamli savodxonlik.

Kirish:

Tasviriy san'at ta'limi o'quvchilarda ijodkorlik, tanqidiy fikrlash va estetik qadrlashni rivojlantirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Tasviriy san'atda an'anaviy o'qitish usullari ko'pincha ma'ruza va ko'rgazmalarga yo'naltiriladi, bu esa o'quvchilarning faol ishtiroki va izlanishlarini cheklab qo'yishi mumkin. Tasviriy san'at darslarida interfaol usullarni qo'shish o'rganish tajribasini o'zgartirib, uni yanada dinamik, qiziqarli va samarali qiladi.

Tasviriy san'at darslarida interfaol usullarning ahamiyati.

Hamkorlikdagi loyihalar, tengdoshlar tanqidi, san'atga asoslangan o'yinlar va raqamli vositalar kabi interfaol usullar talabalarga badiiy tushunchalar, materiallar va texnikalar bilan faol shug'ullanish imkoniyatini beradi. Tajriba, hamkorlik va o'zini namoyon qilishni rag'batlantirish orqali bu usullar o'quvchilarda badiiy mahorat, ijodkorlik va tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam beradi.

Tasviriy san'at darslarida interfaol usullarning ahamiyati haqidagi bayonotingiz ushbu metodlar o'quvchilarning faol ishtiroki, ijodkorligi va malakasini oshirishga qanday yordam berishini samarali ta'kidlaydi. Hamkorlikdagi loyihalar, tengdoshlar tanqidi, san'atga asoslangan o'yinlar va raqamli vositalarni o'z ichiga olgan holda, o'qituvchilar o'quvchilarning badiiy qobiliyatlari va tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantiradigan dinamik va boyituvchi o'quv muhitini yaratishi mumkin.

Tasviriy san'at darslarida interfaol usullar nazariy bilim va amaliy qo'llash o'rtasida ko'prik vazifasini o'taydi va o'quvchilarga badiiy tushunchalarni amaliy va qiziqarli tarzda o'rganish imkonini beradi. Hamkorlikdagi loyihalar orqali talabalar jamoaviy ish, muloqot va ijodiy

muammolarni hal qilishning qadr-qimmatini o'rganadilar, guruh sharoitida samarali ishlash va badiiy muammolarga innovatsion echimlarni ishlab chiqish qobiliyatini oshiradilar.

Tengdoshlarning tanqidlari o'quvchilarga o'z asarlari haqida qimmatli fikr-mulohazalar va tushunchalar beradi, konstruktiv tanqid va o'z-o'zini mulohaza yuritish madaniyatini rivojlantiradi. O'quvchilar o'z tengdoshlari bilan munozaralar olib borish orqali o'zlarining badiiy mahoratini takomillashtiradilar, badiiy asarga xolisona baho berishni o'rganadilar, badiiy texnika va tushunchalarni chuqurroq tushunadilar.

San'atga asoslangan o'yinlar o'quv jarayoniga qiziqarli va ijodkorlik elementini kiritib, san'at tarixi, uslublari va usullarini o'quvchilar uchun yanada qulayroq va qiziqarli qiladi. Bu o'yinlar tanqidiy fikrlashni, ijodkorlikni va xotirani saqlashni rag'batlantiradi, o'quvchilarning san'at haqidagi bilimlarini mustahkamlaydi, shu bilan birga ularni yangi g'oyalar va istiqbollarni o'rganishga undaydi.

Raqamli vositalar talabalarga san'atni yaratish, taqdim etish va o'zaro ta'sir qilishning innovatsion usullarini taklif qiladi, ularning badiiy ufqlarini kengaytiradi va ularni yangi vositalar va texnologiyalar bilan tanishtiradi. Tasviriyl san'at darslariga raqamli vositalarni qo'shish orqali o'qituvchilar o'quvchilarga raqamli san'at shakllari bilan tajriba o'tkazish, raqamli savodxonlik ko'nikmalarini rivojlantirish va badiiy ifodalashda texnologiya imkoniyatlarini o'rganish imkonini beradi.

O'qituvchilar quyidagi asosiy strategiyalarga rioya qilish orqali darslarda san'atga asoslangan o'yinlarni samarali qo'llashlari mumkin.

1. O'yinlarni o'quv maqsadlariga moslash:

- San'atga asoslangan o'yinlar aniq o'quv maqsadlariga mos kelishini va o'quv dasturiga bog'lanishini ta'minlash. O'yinlar o'quvchilar o'rganishi kerak bo'lgan asosiy tushunchalarni, san'at tarixi bilimlarini yoki texnik ko'nikmalarni mustahkamlashi kerak.

2. Tegishli o'yinlarni tanlang:

- Yoshga mos, qiziqarli va o'quvchilarning mahorat darajasiga mos o'yinlarni tanlang. San'atga asoslangan o'yinlarni tanlashda talabalarning qiziqishlari va afzalliklarini hisobga oling, ularning ishtirok etishga undashlari kerak.

3. O'yinlarni muammosiz birlashtiring:

- O'quv natijalarini yaxshilash uchun san'atga asoslangan o'yinlarni dars rejalariga muammosiz integratsiyalash. O'yinlar o'rgatilayotgan materialni to'ldirishi va alohida faoliyat sifatida emas, balki tushunchalarni mustahkamlash vositasi bo'lib xizmat qilishi kerak.

4. Aniq ko'rsatmalar bering:

- Talabalar qoidalar, maqsadlar va umidlarni tushunishlarini ta'minlash uchun san'atga asoslangan o'yinlar uchun aniq va qisqa ko'rsatmalarni taklif qiling. Talabalarga ishtirok

etishning tarbiyaviy ahamiyatini ko'rishga yordam berish uchun o'yinning darsga qanday aloqasi borligini aniqlang.

5. Hamkorlik va raqobatni rag'batlantirish:

- Jamoaviy ish, guruh muhokamasi yoki tengdoshlar bilan muloqotni talab qiladigan o'yinlarni o'z ichiga olgan holda talabalar o'rtasida hamkorlikni rivojlantirish. Bundan tashqari, talabalarni rag'batlantirish va o'yinlarni yanada qiziqarli qilish uchun raqobatbardosh elementlarni joriy qilishni ko'rib chiqing.

6. Ijodkorlik va ifodalashga ruxsat bering:

- Ijodkorlik va o'zini namoyon qilish imkonini beruvchi o'yinlarni loyihalash, talabalarga o'zlarining badiiy qobiliyatlari va noyob istiqbollarini namoyish qilish imkonini beradi. Talabalarni o'yin faoliyati orqali o'ylash va o'z fikrlarini ifoda etishga undash.

7. Mulohaza va mulohazalarni taqdim eting:

- O'yin davomida va undan keyin talabalarga o'zlarining yutuqlari, yaxshilanishi kerak bo'lgan yo'nalishlar va muvaffaqiyatlarni tushunishlariga yordam berish uchun fikr-mulohazalarni taklif qiling. Talabalarni o'yinlar orqali o'z tajribalari va saboqlari haqida fikr yuritishga undash.

8. Har-xillikni kiritish:

- Turli xil o'rganish uslublari va qiziqishlarini qondirish uchun darslarga turli xil san'atga asoslangan o'yinlarni qo'shing. Talabalarni qiziqtirish va motivatsiya qilish uchun chizmachilik, san'at tarixi viktorinalari yoki ijodiy hikoya qilish kabi o'yinlarning turli turlari bilan tajriba o'tkazing.

9. Texnologiyadan foydalaning:

- Interaktiv ilovalar, onlayn platformalar yoki raqamli chizmachilik dasturlari kabi san'atga asoslangan o'yinlarni yaxshilash uchun raqamli vositalar va resurslarni qo'shing. Texnologiya o'yinlarga qo'shimcha jalb qilish va interaktivlikni qo'shishi mumkin.

10. O'yin-kulgi va zavqlanishni targ'ib qiling:

- Eng muhimi, san'atga asoslangan o'yinlar talabalar uchun qiziqarli va qiziqarli bo'lishini ta'minlash. Talabalar ishtirok etishlari, ijodkorliklarini o'rganishlari va o'qish vaqtida yaxshi vaqt o'tkazishlari uchun rag'batlantiriladigan ijobiy va qo'llab-quvvatlovchi muhit yarating.

Ushbu strategiyalarni amalga oshirish orqali o'qituvchilar tasviriy san'at sohasida o'quvchilarning faolligini, ijodkorligini va o'quv natijalarini oshirish uchun darslarga san'atga asoslangan o'yinlarni samarali kiritishlari mumkin.

Interfaol usullarni qo'llash.

1. Hamkorlikdagi loyihalar: Talabalarni badiiy loyihalar ustida birgalikda ishlashga undash jamoada ishlash, muloqot qobiliyatlari va innovatsion fikrlashga yordam beradi. Hamkorlikdagi loyihalar mavzuga asoslangan bo'lishi mumkin, bu o'quvchilarga san'at yaratishga turli nuqtai nazar va yondashuvlarni o'rganish imkonini beradi.

2. Tengdoshlar tanqidi: Tengdoshlarning tanqidi o'quvchilarga o'z ishlari bo'yicha qimmatli fikr-mulohazalarni beradi, konstruktiv tanqid va o'z-o'zini mulohaza yuritish madaniyatini tarbiyalaydi. O'z san'at asarlari haqida munozaralar olib borish orqali o'quvchilar badiiy tushuncha va uslublarni chuqurroq tushunishadi.

3. San'atga asoslangan o'yinlar: Tasviriy san'at darslariga o'yinlar va interfaol tadbirlarni kiritish o'rganishni qiziqarli va qiziqarli qiladi. San'at charadlari, san'at tarixi bo'yicha viktorinalar va san'atni tozalash kabi o'yinlar talabalarga san'at tarixi, uslublari va texnikasi haqidagi bilimlarini mustahkamlashga yordam beradi.

4. Raqamli asboblari: Virtual reallik (VR) ilovalari, raqamli chizmachilik dasturlari va onlayn galereyalar kabi raqamli vositalardan foydalanish talabalarning o'rganish tajribasini oshirishi va ularga san'at yaratishda yangi imkoniyatlar ochishi mumkin. Raqamli vositalar talabalarga sinfdan tashqarida ham san'atni o'rganishga imkon beradi.

Xulosa:

Tasviriy san'at ta'limiga interfaol usullarni kiritish o'quvchilarning o'rganish tajribasi va natijalarini sezilarli darajada oshirishi mumkin. Hamkorlikdagi loyihalar, tengdoshlar tanqidi, san'atga asoslangan o'yinlar va raqamli vositalar orqali badiiy tushunchalar, materiallar va texnikalar bilan faol shug'ullanish orqali talabalar o'zlarining ijodiy salohiyatini, tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini va san'atni qadrlashlarini rivojlantirishlari mumkin. O'qituvchilar keyingi avlod rassomlari va san'at ixlosmandlarini ilhomlantirish va kuchaytirish uchun tasviriy san'at darslariga interfaol usullarni kiritishda hal qiluvchi rol o'ynaydi.

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, tasviriy san'at ta'limida interfaol usullarni integratsiyalashuvi o'quvchilarda ijodkorlik, hamkorlik va tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantiruvchi har tomonlama badiiy ta'limni tarbiyalashda muhim ahamiyatga ega. Tajriba, hamkorlik va interfaol usullar orqali o'zini namoyon qilishni rag'batlantirish orqali o'qituvchilar san'atga umrbod muhabbat uyg'otishi va o'quvchilarni ijodiy sohalarda va undan tashqarida muvaffaqiyatga erishish uchun zarur bo'lgan ko'nikmalar bilan jihozlashi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Turg'unboyev K., Rizayev A. «Zamonaviy pedagogik texnologiyalar». Andijon 2008.
2. I.Yuldashev, I.Pulatov, M.Qurbonova «Tasviriy san'at asarlarini idrok etishda zamonaviy pedagogik texnologiyalaridan foydalanish yo'llari» O'quv uslubiy qo'llanma.
3. Nabiev M., Azimova B. «Rasm chizishga o'rgatish metodikasi». T.: O'qituvchi, 1976.
4. Xasanov R. «Tasviriy san'at o'qitishning zamonaviy texnologiyasi» Fan dasturi. TDPU–2007.
5. Qo'ziev T., Egamov A., Qanoatov T., Nurqobilov A., «Rangtasvir». «San'at». T., 2003.
6. Xasanov R. «Maktabda tasviriy san'atni o'qitish metodikasi». T: «FAN», 2004.

7. Mirzahamdamovna, K. B., Erkinovna, A. N., & Jumadillaevich, S. R. (2021). USE OF INNOVATIVE EDUCATIONAL TECHNOLOGIES IN FINE ARTS CLASSES OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS.

8. Mirzahamdamovna, K. B., Erkinovna, A. N., & Jumadillaevich, S. R. (2021). USE OF INNOVATIVE EDUCATIONAL TECHNOLOGIES IN FINE ARTS CLASSES OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS.

